

DE MAN DIE MET POPPEN SPEELDE

Magnus Jonsson

De man die met poppen speelde

Uit het Zweeds vertaald door Ydelet Westra

the house of books

Oorspronkelijke titel: *Mannen som lekte med dockor*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Louise Bäckelin Förlag, Modernista Group AB, Stockholm 2016

© Magnus Jonsson, 2016

© Vertaling uit het Zweeds: Ydelet Westra, 2020

© Nederlandse uitgave: The House of Books, Amsterdam 2021

Omslagontwerp: Lars Sundh

Omslagontwerp Nederlandse uitgave: Mark Hesseling, Wageningen

Omslagbeeld: © Dan Pham (pop), Roman Sigaev (straatbeeld Stockholm)

Auteursfoto: © Jasmin Storch

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 443 5936 7

ISBN 978 90 443 5937 4 (e-book)

NUR 332

www.thehouseofbooks.com

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoofdstuk 1

Ze ademde kort en snel. Ze bewoog een beetje in haar slaap, alsof ze voelde dat ze niet alleen was. De man die haar gadesloeg, zette voorzichtig een stap naar achteren het donker in. In de kamer hing een vage vanillegeur, die de man zich nog herinnerde. Het was haar geur. Hij hoorde bij haar. Een kinderlijke geur. Bij een oudere vrouw zou hij te opdringerig zijn geweest en hem in het ergste geval migraine hebben bezorgd. Maar niet bij deze jonge vrouw, of meisje, in dit bed.

Hij liep weer naar haar toe en ging naast haar staan. Ze zag er onnatuurlijk uit; haar lange, blonde haar lag uitgespreid over het kussen, alsof ze geen zin had om het de volgende ochtend te ontwarren. Maar daar hoefde ze zich geen zorgen over te maken, dacht hij. Haar armen lagen langs haar lichaam, als bij een pop. Een still uit een film – geruisloos en vredig. Haar aura van onschuld was een illusie, dat wist hij nu. Niet zo lang geleden was haar berekenende karakter aan het licht gekomen, dat alles kapotgemaakt had wat ze samen hadden opgebouwd. Ze was nu even koud en hard als ze hiervoor liefdevol en aantrekkelijk was geweest. Ze had haar beloften gebroken. Afspraken hadden niets meer voorgesteld. De tederheid tussen hen had plaatsgemaakt voor neerbuigende, sarcastische opmerkingen. Ze had een grote fout gemaakt door hem op zijn ziel te trappen en achter zijn rug om uit te lachen. Ze had hem onderschat en gedacht dat hij zou toegeven en voor haar door het stof zou kruipen toen haar onbetrouwbaarheid en benepen inheligheid zichtbaar werd. Opnieuw welde de razernij in hem op,

en hij dwong zichzelf diep adem te halen. Zijn woede mocht niet de overhand krijgen. Hij moest zich concentreren op wat hij zich had voorgenomen te doen. Hij ontspande toen hij merkte dat hij zijn gevoelens weer onder controle kreeg. Zoals ze er nu bij lag, was ze perfect. Onbedorven. Net zoals toen hij haar voor het eerst zag.

Ze leek haast te hebben gehad toen ze vannacht thuiskwam. Ze had haar jurk, vest en bh op de grond gegooid. Hij had voor haar portiekdeur in Högalidsgatan gewacht, verscholen in zijn auto. Ze was alleen geweest. Gezien haar losbandige aard had hij daar niet van uit kunnen gaan. Hij monsterde haar gezicht. Ze had wel de tijd genomen om haar make-up eraf te halen. Er zat nu nog alleen een dun, zwart streepje bij haar linkeroog. Haar huid was glad omdat ze sliep, rimpelloos. Zo moest ze in zijn herinnering en het hiernamaals bewaard blijven.

Naast de geur van vanille hing er een zweem van alcohol in de kamer, zoetig, dropachtig. Sambuca? Daar was ze het type wel voor, dacht hij. Ze hield van zoete, sterke drankjes, die snel effect hadden. Misschien was ze de stad ingegaan om haar verwachte financiële extraatje te vieren. Maar dat was dan iets te voorbarig geweest.

Hij glimlachte vreugdeloos in zichzelf. Ze hield van uitgaan en had zich verschillende keren laten trakteren op dure diners in restaurants die hij had uitgezocht: Prinsen, Grand Hôtel en Gondolen. Andere keren had hij dure champagne meegenomen naar haar huis. Het was een paar keer gebeurd dat ze daarna ergens had willen dansen. Dat had hij weten te voorkomen. Hij hield niet van dansgelegenheden, laat staan van clubs. Een eindeloos, uitgerekt voorspel. Tijdverspilling. En het kostte ook nog eens veel geld, geen twijfel mogelijk. Toen was hun overeenkomst voor hen allebei beter – en eerlijker, omdat het duidelijk was dat het geld besteed werd aan dat waarvoor het was bedoeld. Het was niet gratis, maar het was makkelijker om de kosten in de gaten te houden.

Hij deinsde terug toen de vrouw onder hem een zucht slaakte. Voorzichtig zette hij een paar stappen naar achteren en hoorde haar

heel even onregelmatig ademhalen, daarna kwam ze weer tot rust en draaide zich zodat ze weer goed lag. Een moment lang dacht hij dat ze wakker was geworden en hem met half geloken ogen aankeek, maar toen hoorde hij haar zacht snurken, en hij ademde uit.

Hij trok zijn medische handschoenen aan. Het zweet plakte aan de binnenkant van het dunne plastic. De manier waarop de kamer eruitzag zou hem helpen. De eerste keer dat ze ermee had ingestemd om hem bij haar thuis te laten komen, was hij verbaasd geweest over de inrichting, of het gebrek daaraan, beter gezegd. Er stond niets in haar slaapkamer, geen persoonlijke spullen. Er was niets wat in de weg stond of schoongemaakt moest worden als hij straks klaar was. De ruimte was perfect voor datgene waarvoor hij zou worden gebruikt. Niet alleen vanuit haar perspectief, maar ook vanuit dat van hem, zoals weldra zou blijken. Dat ze toch een gewone jonge vrouw was, was duidelijk geworden toen hij een andere keer per ongeluk de deur van haar privéslaapkamer had opengedaan. Het contrast was enorm. Die stond zo vol met persoonlijke spullen dat je amper naar binnen kon. Om de een of andere reden was ze daar vannacht niet gaan slapen en was ze knock-out gegaan in de slaapkamer waar ze normaal alleen werkte. Dat maakte het veel makkelijker voor hem.

Voorzichtig liep hij weer naar haar bed, geruisloos ondanks zijn grove schoenen. Hij pakte een kussen, en ze spande haar spieren toen hij het op haar gezicht drukte. Krampachtig begon ze met haar benen te spartelen.

Hij had zich een klinische, ongecompliceerde handeling voorgesteld, waarbij ze na een paar minuten in haar slaap zou komen te overlijden. Dat haar spieren door het zuurstoftekort het vrijwel meteen zouden opgeven en dat ze roerloos zou inslapen. Daarentegen nam haar overlevingsinstinct het onmiddellijk over toen ze geen lucht meer kreeg.

Zo had het niet moeten gaan, dacht hij, toen ze zijn onderarm vastgreep en haar nagels in zijn huid boorde. Hij kreeg een knie in

zijn zij en moest naar lucht happen, maar hij herpakte zich snel en rolde over haar heen, zodat hij schrijlings op haar kwam te zitten. Stevig duwde hij het kussen op haar gezicht en probeerde haar wanhopige pogingen om hem een knietje in zijn nieren te geven te negeren.

Een vluchtige blik op de wekker. Vijftig seconden. Toch vertoonde ze geen tekenen van vermoeidheid. Door de angst en de adrenaline vocht ze voor haar leven. Hij had haar eerst moeten verdoven en haar vervolgens in alle rust moeten wurgen. Hij was het niet gewend om de controle kwijt te raken. Integendeel. Hij hield zichzelf in evenwicht door zijn knieën harder op de armen van de vrouw te duwen en stompte met de vuist van zijn vrije hand in haar buik. Dat leek effect te hebben. Ze begon minder hard te trappen, en uiteindelijk stopte ze er helemaal mee. Haar armen onder zijn knieën werden slap.

Hij wachtte. Haar lichaam lag nu volkomen roerloos onder hem. Slap en levenloos, als een lappenpop. Drie minuten. Vier minuten. Ze kon niet meer genoeg tegenwoordigheid van geest hebben om te doen alsof. Maar hij nam geen enkel risico.

Vijf minuten. Hij tilde het kussen op. Haar opengesperde ogen staarden hem aan, en hij zag een dun netwerk van gesprongen bloedvaten in haar ooghoek. Hij gleed van haar af en ging naast het bed staan. Haar borstkas bewoog niet meer. Hij hield zijn vingers op haar hals, voelde geen hartslag, haalde een reinigingsdoekje tevoorschijn en veegde voorzichtig het restje make-up bij haar oog weg. Toen spreidde hij haar haar weer uit over het kussen en zocht in zijn zak. Hij legde een stuk plastic onder haar hand en pakte het flesje natriumhypochloriet erbij. Voorzichtig haalde hij een tandenstoker onder haar nagels door en wreef de vloeistof met een nagelborsteltje eronder. Langzaam, bijna eerbiedig, begon hij met zwaaiende bewegingen haar naakte lichaam te reinigen. Zijn ogen brandden van het chloor. De tijd dat ze leven had uitgestraald, voelde heel ver weg.

Hij bekeek haar. Haar ogen waren onaangenaam groot en glazig, als emaillen ogen. Hij had haar een ander einde gewenst, als dat mogelijk was geweest. Maar het was van begin af aan al te laat geweest. Ze had een keuze gemaakt voor hen beiden, zonder zijn medeweten. Hij had geen keuze meer gehad.

Hij liep weg, naar de keuken. In de gootsteen stonden twee lege theekopjes. Hij ging zitten op een afgebladderde spijlenstoel, die ooit lichtblauw was geweest en eerder thuis leek te horen in een oud boerderijtje. Een erfstuk of op een rommelmarkt gekocht. Hij had hier eerder gezeten en zich afgevraagd of deze stoel wel representatief was voor de smaak van een jonge vrouw. Hij trommelde met zijn vingers op de tafel. Eerst hard en nadrukkelijk, als een militaire mars bijna. Toen veranderde hij van ritme. Aanvankelijk herkende hij de snelle, galopperende melodie niet, die als vanzelf leek te ontstaan. Toen glimlachte hij. Het was de begintune van *Bonanza*. Hoe kwam hij daar in godsnaam bij? Het moet eeuwen geleden zijn geweest dat hij de herhalingen van deze western op televisie had gezien. Om de een of andere ondoorgrondelijke reden hadden de klanken besloten om uitgerekend nu uit de kronkelende paden van zijn geheugen op te borrelen. Misschien als een subtiele metafoor voor het recht dat gesproken had. Hij begon harder te trommelen, liet het geluid tussen de muren weerkaatsen en keek naar de deur van de slaapkamer. Hij wachtte.

Hij liep de slaapkamer weer in en zette het lichaam voorzichtig in een zittende positie op het bed. Grote, angstige en levenloze poppenogen keken hem aan.

Nu kon het echte werk beginnen.

Hoofdstuk 2

De mobiele telefoon, die op de steen naast hem lag, begon plotseling te trillen en produceerde een emotieloos, digitaal melodietje, dat de aangename voorjaarsochtend doeltreffend aan flarden scheurde. Dat was niets bijzonders, aangezien telefoontjes vaak op de minst geschikte momenten kwamen. Maar dat gezegd hebbende, tegenwoordig waren er überhaupt nog maar weinig geschikte momenten, stelde rechercheur Rickard Stenlander vast terwijl hij op zijn knieën zat voor zijn uitgegraven moestuin naast zijn bescheiden, groene volkstuinhuisje, dat op een helling aan het water balanceerde in het volkstuintencomplex Södra Tanto in Södermalm in Stockholm.

Het geluid van zijn mobieltje contrasteerde met de heftige klanken die uit de luidsprekers kwamen die op het terras stonden. Voor Rickard maakten de manische ritmes van de Amerikaans-Oekraïense zigeunerpunkband Gogol Bordello de ochtend nog vrediger. Iets waarmee zijn burens het niet altijd eens waren. Hij legde de pootaardappel die hij in zijn hand had weg, kwam over-eind, klopte de meeste aarde met een graspol van zich af en zette met een zucht het volume van de oude cd-speler zachter. Terwijl de modder tussen zijn vingers en onder zijn nagels plakte, nam hij de telefoon op. Onhandig probeerde hij het scherm niet vuil te maken.

Hij verwachtte een telefonische verkoper aan de lijn te krijgen, die niet wist dat dit zijn eerste vrije zondag in ontelbare weken was en was daarom verbaasd toen hij Eriks naam op het scherm zag staan. Rechercheur Erik Svensson was niet iemand die 's morgens fris en vief was, en op zondagochtend al helemaal niet. Hooguit met

uitzondering van de zondagen dat hij piketdienst had, maar dat was vandaag niet het geval. Uit het feit dat hij op dit vroege ochtenduur zijn baas belde terwijl die vrij was, kon hij opmaken dat het om iets belangrijks ging.

Rickard aarzelde heel even voor hij opnam en keek uit over Årstaviken, het water lag spiegelglad voor hem. Een vroege jogger liep langs, en een paar motorboten waren al op weg naar Hammarbyslussen. De boeggolven achter de boten maakten vluchtige patronen. Het beloofde een van de eerste echt warme voorjaarsdagen van het jaar te worden, en ondanks de koele ochtendlucht zoemden er al een paar verwarde hommels en bijen rond. De zware geur van vogelkers hing tussen de volkstuinthuisjes. Je zou om minder religieus kunnen worden, dacht hij. Als de werkelijkheid zich niet voortdurend opdrong.

Weinig vrienden en collega's zouden Rickard omschrijven als natuurromanticus of iemand met ook maar enige interesse in tuinen. Het was dan ook een nieuwe hobby van hem, wat hij vooralsnog liever voor zich hield, al had hij – in zeer vage bewoordingen – tegenover enkele goede vrienden bekend waar hij op zondagen soms te vinden was. Niet omdat hij een façade van machopolitieman wilde ophouden of het suf vond om belangstelling voor planten te hebben, maar het verbouwen van groenten was voor hem simpelweg niet iets waarover je praatte. Het was iets wat je dééd. Een bezigheid die bepaalde ondubbelzinnige handelingen vereiste, waarna de boel zich in hoge mate zelf redde. Zonder dat er analyses, hypotheses en discussies aan te pas kwamen.

De ogenschijnlijk wonderbaarlijke eenvoud van het verbouwen van groente sprak hem aan en verschilde drastisch van de doorgaans zeer gecompliceerde processen van een politieonderzoek. Je plantte iets, waarna de elementen, de aarde, het water en de zon, het overnamen. Een ogenschijnlijk eenvoudig samenspel, dat tegelijkertijd de complexe basis van het leven vormde. Het gaf Rickard, die in het dagelijkse leven veel met de dood in aanraking kwam, veel

voldoening om met behulp van een paar zaadjes en aardappelen nieuw leven te creëren.

Een nieuw schel geluid van zijn telefoon slingerde hem de werkelijkheid in. Hij keek naar de omgewoelde, zwarte aarde bij zijn voeten en de Finse Timo-aardappelen met hun paars-witte scheuten, die op hem lagen te wachten. Hij had het gevoel dat het nog wel even zou duren voor hij dit klusje kon afmaken.

‘Hallo, met Rickard Stenlander op deze zonnige zondagochtend in Tanto.’

‘Met Erik. Ben je iets belangrijks aan het doen?’ Eriks stem klonk dringend.

‘Goedemorgen. Ik doe iets volstrekt onbelangrijks. Dat is namelijk de bedoeling van wroeten in de aarde in een volkstuin op een zondagochtend – dat je niks belangrijks doet. Maar de aardappelen moeten vandaag de grond in als ik met midzomer nieuwe aardappelen wil kunnen serveren bij de paling, haring en de drank. En over drank zijn we het eens dat die belangrijk is,’ antwoordde Rickard, die wist dat Eriks vrije tijd uit feesten, vrouwen en sporten bestond.

‘Mooi,’ zei Erik ongeduldig. ‘Ik heb je hulp nodig. Er is iets wat je moet zien.’ Hij aarzelde. ‘Een soort installatie, zou je het kunnen noemen. In een woning in Högalidsgatan. Nummer 46.’

Rickard hoorde aan Eriks stem dat het ernst was.

‘Naast de koffiefbar?’

‘Precies. Pal naast Dello Sport. Je kunt er in vijf minuten zijn.’

Hij haalde diep adem.

‘Oké, ik kom eraan.’

Het gevoel van rust dat hij zojuist nog had, was weg. Maar hij wist dat Erik hem niet gebeld zou hebben als het niet echt belangrijk was. Iets anders dan de normale ellende waarmee ze normaal gesproken werden geconfronteerd.

Hij liep naar het groene volkstuinhuisje, dat zijn vader ooit had gebouwd – compleet met slaapalkoof, hoewel je er destijds niet mocht overnachten volgens de statuten van de volkstuinvereniging.

Hij zette de luidsprekers harder om het laatste stukje van het nummer te horen en zette ze daarna onder de keukentafel in het huisje, zodat ze niet door het raam te zien waren. Hij wierp een blik in de spiegel die boven de wasbak aan de buitenkant van het huisje hing. In tegenstelling tot de muziek was hij niet indrukwekkend, met zijn halflange, halfblonde haar, dat hij zelf knipte, oude spijkerbroek, verwassen overhemd en versleten sneakers. Retropunk noch hip vintage. Gewoon saai. Maar hij was vandaag dan ook alleen maar van plan geweest om in zijn volkstuintje te gaan werken. Niet dat zijn kleding op andere dagen wel doordacht was, trouwens.

Als iemand vlak daarvoor langs het hek van zijn volkstuintje was gelopen, had die zich vast verbaasd over de vreemde aanblik: een man, en tevens rechercheur van middelbare leeftijd, die tussen zijn aardappelen en pas gezaaide wortelen zat te luisteren naar onbegrijpelijke klezmerpunk. Het zou het beeld dat veel mensen van een typische volkstuintjebezitter hadden waarschijnlijk hebben verstoord. In de statuten stond ongetwijfeld iets over een verbod op muziek, dacht Rickard bij zichzelf, maar hij was niet van plan om dat te gaan checken. Wat betreft zijn ietwat opmerkelijke muzieksmaak en vooral zijn bovenmatige belangstelling voor oude punk, was hij bereid toe te geven dat hij misschien afweek van de gemiddelde mens. In vrijwel alle andere opzichten vond hij zichzelf daarentegen heel alledaags.

De explosieve rebel, die hij als tiener was, was allang verdwenen. Uitgediend en weggepoetst. Dat was niet iets wat hij betreurde of miste. Het hoorde bij een andere tijd. Zijn burgerlijke bestaan beviel hem wel. Zijn baan. Ook al deden de verschrikkingen die hij tegenkwam in zijn werk hem meer sinds hij vijf jaar geleden een kind had gekregen. Desondanks was zijn zoon, Elvin, juist degene die zin gaf aan zijn leven, die hem vreugde en geluk schonk. Al had hij liever dat ze elkaar niet slechts om de week zagen.

Ook was hij tevreden geweest met zijn huwelijk met Marianne. Pas achteraf beseftte hij waarom het tussen hen niet had gewerkt,

dingen die voor iedereen zonneklaar zouden zijn: het vele overwerken, in het weekend werken, buiten werktijd opgeroepen worden. Hij had de leiding over de onderzoeken. Als er iets misging, kon hij dat op niemand afschuiven. Maar dat hij op zijn werk werd gewaardeerd, was een schrale troost voor zijn gezin. Ze waren in de knel gekomen. Heel vaak. Af en toe had hij geprobeerd het goed te maken. Qualitytime met zijn zoon. Etentjes. Hij dacht dat ze de taken in de keuken wel eerlijk hadden verdeeld. Naderhand begreep hij dat zij dat heel anders had gezien – en terecht. Ze deed het huishouden, maakte pastasalades en broodjes voor de uitstapjes van hun zoon, bereidde snelle doordeweekse maaltijden met gehaktballetjes of spaghetti of ander eten, waarvoor de tijd ontbrak om geïnspireerd, creatief of glamoureuus te zijn. Zelf pakte hij als hij vrij was flink uit door uitgebreid te koken: in limoen gemarineerde vis of ingezouten nieuwe aardappelen. Weldoordacht en gecombineerd met wijn of bier van het seizoen. Deze overdadige maaltijden waren populair bij zijn vrienden, maar ze hadden, zoals Rickard pas later had beseft, slechts bijgedragen aan het verdiepen van de beginnende kloof tussen hem en zijn vrouw. De etentjes draaiden om zijn ego en eigendunk en hadden niets met gelijkwaardigheid te maken. Het contrast tussen het leven van alledag en de keren dat hij wel thuis was, was uiteindelijk te groot geworden.

Hij sloot het huisje af door de ijzeren deurgrendel op zijn plek te schuiven en de deur met een groot hangslot op slot te doen. Een zonnige zondagochtend in mei was waarschijnlijk het slechtst denkbare moment om in te breken, nu alle volkstuintenbezitters druk aan het zaaien waren. Maar de verslaafde inbrekers die zich in de buurt ophielden, gingen doorgaans niet buitengewoon strategisch te werk.

Hij nam het pad naar Tantolunden en liep schuin over het brede grasveld, waar vooralsnog bijna alleen gezinnen met kinderen zaten. Maar als dit weer aanhield, zouden al snel honderden mensen, voornamelijk jongeren, de grashellingen innemen – ongeacht de dag van de week – met tasjes van de slijterij vol lauw bier en cider. Hij

zag dat een groep skinheads een van de houten tafels in het park had bezet. Sinds wanneer zijn die er weer? vroeg hij zich af. Het was jaren geleden dat hij voor het laatst kaalgeschoren koppen en Dr. Martens met stalen neuzen had gezien. Tegenwoordig zaten de racisten in pak gestoken in het parlement om moties in te dienen die ervoor moesten zorgen dat alleen Zweden zonder migratieachtergrond het land bij het Eurovisiesongfestival mochten vertegenwoordigen of als Lucia op televisie te zien mochten zijn. Tegelijkertijd moest hij toegeven dat zijn eigen politiekorps niet verschoond was van mensen met zulke denkwijzen. Een deel van de skinheads uit de vrolijke jaren negentig had zijn koers verlegd en was, godbetert, politieagent geworden. Zoals die idioot Farbror Blå – Oom Blauw –, de bloggende politiemans uit Malmö, die blogde dat hij vrouwen, homoseksuelen en immigranten haatte.

Wat hem het meest stoorde, was dat het publiek dacht dat Rickard en zijn collega's de onfrisse normen en waarden die Farbror Blå op het internet verspreidde, onderschreven. Hij wist dat mensen, gesouffleerd door de media, niet aarzelden om de politie collectief de schuld te geven van opvattingen die door een paar rotte appels werden verkondigd. Op deze manier bleef het beeld van de bekrompen, met wapenstok zwaaiende machopolitieman bestaan. Gelukkig hadden ze als tegenwicht een oude punker als commissaris aangesteld.

Rickard liep langs het metrostation Hornstull. Een installatie, dacht hij. Wat had Erik aangetroffen in die woning? Zijn collega had de gewoonte zich erg dramatisch uit te drukken, maar dit keer was bijna het tegenovergestelde het geval. Een provocerend kunstwerk, of wat het ook was, klonk niet heel ernstig. Toch had hij angst in Eriks stem gehoord.

Hoofdstuk 3

Toen Rickard bij Högalidsgatan 46 aankwam, zag hij dat de voordeur inderdaad naast Café Dello Sport zat, op de hoek van Pålsundsgatan. Zonder de Zweedse politieauto die dubbel geparkeerd voor de deur stond, had je je heel even in Italië kunnen wanen. De eigenaar zat samen met een paar vrienden aan een van de roestvrijstalen tafeltjes op de stoep, met de roze sportpagina's van *La Gazzetta dello Sport* opengeslagen voor zich. Je kon de fruitige olijfolie van de bruschetta's vaag ruiken. De zon verwarmde het afgebladderde stucwerk van de bakstenen muur.

Erik stond voor de deur te wachten. Het was duidelijk dat hij zich die ochtend had gehaast en zonder zich om te kleden van huis was gegaan. In zijn wijde en slobberige hiphopuitmonstering vond Rickard hem er ondanks zijn vijfendertig jaar amper ouder uitzien dan de scholieren die 's avonds in Tanto rondhingen. Zelfs de puberale Fubu-pet, met het goudkleurige logo op de klep, ontbrak niet. Met zijn kleding, donkere huid en spottende glimlach leek hij op een undercoveragent uit *The Wire*. Rickard wist dat Erik gezien wilde worden als iemand die een moeilijke jeugd had gehad in een getto in South Central, Los Angeles. Maar niets was minder waar. Vanuit zijn ooghoek zag hij in Pålsundsgatan Eriks roestige, foutgeparkeerde Oldsmobile staan. Dat betekende dat hier ook een diender moest rondlopen, die met een politieauto was gekomen. De Oldsmobile was een ander *original gangster*-attribuut, waarmee Erik, geïnspireerd door zijn grote voorbeelden The Game en Public Enemy, in zijn vrije tijd graag pronkte.

Erik knikte naar hem.

‘Ik denk dat je dit interessanter gaat vinden dan je poot aardappelen. Het is geen routineklus in elk geval.’

Rickard liep met Erik mee naar de binnenplaats, die eruitzag alsof hij was geprepareerd voor een filmploeg die een film over straatkinderen in de jaren veertig of een jarendertigslapstick kwam opnemen, compleet met originele, pittoreske details uit de wijk. Op de zandkleurige, vuilgrauwe muren groeide klimop, in het midden van de binnenplaats stond een rek om matten op uit te kloppen en een gietijzeren hek met scherpe punten hield de kinderen van de tegenovergelegen binnenplaats buiten. In een hoek stond een dichtgetimmerd huisje, waarin in de goede oude tijd de toiletemmers stonden.

Erik nam Rickard mee het volgende trappenhuis in. Op de tweede verdieping stond een jonge politieman, die een deur bewaakte. Zijn gezicht had een grijsgroene teint, en het was duidelijk dat hij zich niet goed voelde. De zure lucht in het trappenhuis verried dat de man kort daarvoor had overgegeven. Rickard zag dat hij een van de nieuwelingen was. Hij knikte kort, trok schoenbeschermers aan en liep voor Erik uit het appartement in, langs een wirwar van sneakers, pumps, pantoffels en winterlaarzen, die op een hoop in de hal lagen. Aan de jashaken hingen een lange jas en een paar hoody's. Hij zag meteen dat er iets afweek. In een van de kamers scheen een fel wit licht, dat een scherp contrast vormde met het zwakke, gelige zonlicht dat door de ramen naar binnen viel.

‘Ga naar het witte licht rechts van je,’ hoorde hij Erik achter hem zeggen.

Wat betreft plaatsen delict had Rickard het idee dat hij alles wel had gezien; in de twintig jaar dat hij bij de politie zat, had hij heel wat bloed, dood en ellende gezien. Toch deinsde hij onwillekeurig terug toen hij de kamer met het felle, witte licht binnenstapte. Het tafereel was weerzinwekkend en teatraal.

Op een bed in wat een slaapkamer leek, zat een vrouw. Haar

hoofd leunde op een paar roze kussens, die tegen het hoofdeind waren neergezet. Met een levenloze blik staaarde ze naar de muur tegenover haar. Ze droeg een slipje, verder was ze naakt. Het lichaam glansde onnatuurlijk in het harde licht van de twee studiolampen die aan weerszijden van het bed stonden. Het leek bijna alsof ze door de hitte van de lampen was gaan zweten, al was dat natuurlijk onmogelijk. Haar gezicht was opgemaakt en leek bijna geëmailleerd. Ook haar lichaam had een mooie, gepolijste glans, wat afweek van de matte kleur die een dood lichaam doorgaans heeft. Alsof ze had geweigerd te accepteren dat ze niet meer leefde en zich had opgedoft voor een feestje.

Het contrast tussen het opgemaakte, jonge gezicht, de glans en het slappe, naakte lichaam deed Rickard huiveren.

‘Jezus, je hebt gelijk. Dit is compleet gestoord.’

Een porseleinen pop, dacht hij bij zichzelf. Ze lijkt precies op zo’n ouderwetse porseleinen pop, maar dan zonder hoepeljurk. Lippenstift die zwaar was aangezet. Een tuitmondje, met scherpe contouren. Haar gezicht leek licht bepoederd met wit poeder. Dat kon niet haar eigen keuze zijn geweest. Hetzelfde gold voor haar haar. Haar blonde haar was gekruld en met een lichtblauw, zijden lint opgestoken in twee staartjes. Als ze niet naakt was geweest, had ze zo in een kostuumdrama mee kunnen spelen. Of onderdeel kunnen zijn van een groteske poppenverzameling in een horrorfilm.

‘Echt walgelijk. Zoiets heb ik nog nooit gezien. We komen veel rare lui tegen, maar dit is een van de ergste dingen die ik ooit heb gezien. Wie doet er nou zoiets?’

Hij wendde zijn blik af.

‘Heb je geen briefje of zo gevonden? Geen verklaring?’

Erik schudde zijn hoofd.

‘Niks. Je hebt helemaal gelijk. Het moet iemand zijn die compleet gestoord is. Stapelgek. Voor zover ik heb kunnen zien, heeft hij geen duidelijke sporen achtergelaten.’

‘Wat heb je allemaal al doorzocht?’

‘Nog bijna niks. Ik ben alleen vluchtig door het huis gegaan. Ik wilde wachten tot jij er was. Ik heb bij de burens aangebeld. Die zijn niet thuis.’ Erik knikte naar het bed en zijn gezicht vertrok. ‘Ze lijkt met een soort meubel- of vloerlak te zijn bestreken. Maar ik heb geen blikken of kwasten gevonden.’

Hij liep naar het bed en wees naar de druppels op het been van de vrouw. Rickard kwam bij hem staan.

‘Tering.’ Zijn maag draaide zich om. De vlekken op het laken glommen, alsof er vet van het glanzende lichaam op was gedropen, als van een offerdier. Rickard haalde diep adem, hoewel hij eigenlijk niet te veel van de bedompte lucht binnen wilde krijgen, en boog zich naar de vrouw.

‘Haar lichaamstemperatuur meten helpt ons waarschijnlijk niet te achterhalen wanneer ze overleden is. Omdat de lak de warmte vasthoudt, bedoel ik. Laten we afwachten wat de forensisch rechers zeggen.’

Hij hurkte neer en wees naar een paar blauwgroene vlekjes op haar hals en oren.

‘Aan de grootte van de lijkvlekken te zien, is ze waarschijnlijk vannacht vermoord. Aan de zijkant van haar hals zit volgens mij geen lak, dus kan dat het uiterlijk van de vlekken niet hebben beïnvloed.’

Hij ging naast Erik staan. De vrouw staarde hen met grote ogen aan.

Abnormaal grote ogen.

‘Kan ze gewurgd zijn?’

Erik haalde zijn schouders op.

‘Aan haar ogen te zien wel, al lijkt ze zich niet te hebben verzet. En dat is vreemd.’

Rickard knikte. Niets in de kamer wees erop dat ze zich geprobeerd had te verweren. Geen bloedspatten. Geen chaos. Hij liep om het bed heen en bekeek het lichaam van de andere kant. Geen rode vlekken in haar hals. Geen zwellingen. Geen blauwe plekken. Geen huidresten onder haar nagels – voor zover hij kon zien in elk geval.

‘Misschien is ze gedrogeerd. En in haar slaap gewurgd. Ze kan eerst verkracht zijn. Of daarna. Maar ik zie geen spermavlekken op het laken.’

Erik zuchtte.

‘Misschien is de dader een bekende. Iemand die gisteravond met haar mee naar huis is gegaan, iets in haar thee heeft gedaan en haar vervolgens heeft gewurgd. In de keuken staan twee theekopjes in de gootsteen.’

‘Dat lijkt me onwaarschijnlijk,’ wierp Rickard tegen. ‘Dat een bekende haar ineens vermoordt en in een weerzinwekkend kunstwerk verandert. Iemand die zich tot dan toe, naar je mag aannemen, volstrekt normaal heeft gedragen. Iemand die ze waarschijnlijk vertrouwde. Van wie ze misschien hield.’

Erik schudde zijn hoofd.

‘Of een familielid. Of een vriendje. Of een vriend of vriendin. Je wilt er niet aan denken wat hem of haar in dat geval dreef.’

Hij wiste het zweet van zijn voorhoofd en keek om zich heen door de kamer, om te voorkomen dat zijn blik op de vrouw bleef hangen.

‘En die studiolampen? Het lijkt wel een sauna als je ernaast staat.’

‘De moordenaar wilde zeker weten dat we zien wat hij wil laten zien. Dat de boodschap overkomt.’

‘Ja. Wat wil hij hiermee zeggen? Dat hij gek is? Dat hij hulp nodig heeft?’

‘Dat lijkt me niet. Misschien is er jaloezie in het spel. Een bizarre wraak voor overspel? Maar waarom dat zo moet worden uitgedrukt, snap ik niet.’

Erik zette een paar stappen naar achteren en bekeek het gezicht van de vrouw.

‘Het kan ook iets seksueels zijn. Geen verkrachting, misschien een spelletje dat is misgegaan. Een rollenspel. Poppen. Dat ze op een lolita moest lijken. Weet ik veel.’

‘Niets wijst er in elk geval op dat de moord spontaan is gepleegd.’

De studiolampen, de lak, de hele opstelling: daaruit blijkt duidelijk dat het een doordacht plan is.’

‘En dat ze hem waarschijnlijk zelf binnen heeft gelaten met zijn tas. Dat ze hem had verwacht.’

‘Dat zou kunnen, ja. Heb je ergens anders in de woning tekenen van een worsteling gezien? Misschien heeft de dader haar naar het bed verplaatst?’

Erik schudde zijn hoofd.

‘Moeilijk te zeggen. Ik denk het niet. Er is behalve de keuken nog maar één kamer.’

Rickard liep weer om het bed heen en boog zich naar het gezicht van de vrouw. De eyeliner was onregelmatig aangebracht. In haar mondhoeken was de rode lippenstift aangebracht zonder dat geprobeerd was het er natuurlijk uit te laten zien. De contouren waren uitgesmeerd, in tegenstelling tot de scherp getekende cupidoboog. Hier was geen visagist aan het werk geweest. Als je vooringenomen was, kon je zeggen dat de dader geen vrouw was. Hij boog zich verder naar de dode vrouw toe en zag dat de lak was gaan craqueleren. Dunne barstjes liepen als een fijnmazig spinnenweb over haar wang.

‘Wie heeft de melding gedaan?’ vroeg hij.

‘Een bezorgde studiegenoot heeft de meldkamer gebeld. Ene Gregory Lindblad. Ze hadden in het weekend nog samen aan hun scriptie gewerkt en zouden die vandaag afronden. De deadline was morgen, kennelijk. Toen ze niet kwam opdagen en ze haar telefoon niet opnam, werd hij ongerust en heeft hij ons gebeld. “Ongerust” is zwak uitgedrukt, eigenlijk. Hij was helemaal overstuur en ervan overtuigd dat ze zich niet had verslapen of vergeten was haar mobieltje op te laden. Er stond veel op het spel voor hen. Dit was hun laatste kans, en die zou ze nooit laten schieten. Hij had het dus over hun scriptie en cijfer.

Hij kan ook om andere redenen gespannen zijn geweest. Hij is de laatste die haar heeft gezien – gistermiddag, voor ze naar huis ging

om verder te werken aan haar deel van de scriptie. Dat betekent dat hij en de moordenaar de laatsten zijn geweest die haar levend hebben gezien.' Hij aarzelde. 'Tenzij het een en dezelfde persoon is.'

Erik knikte naar de keuken.

'Ze heet Anna, trouwens. Ik heb een oud ID-bewijs in het ladekastje in de hal gevonden. Het ligt op de keukentafel.'

Rickard liep naar de keuken en bestudeerde de foto. Het was hetzelfde meisje als in slaapkamer. Anna Borg. Drieëntwintig jaar. Hij keek om zich heen. Er was niets omgevallen of gebroken. Alles leek op zijn plek te staan, al stond er nog wel een flinke afwas op het aanrecht. Er was nergens aan te zien dat er onlangs een vrouw in de naastgelegen kamer om het leven was gebracht.

'Heb je haar mobieltje gevonden?' Hij keek naar de dichte deur in de keuken. Erik liep langs hem heen.

'Nee, maar er is nog een kamer, zoals ik al zei.'

Erik legde zijn hand op de deurkruk, probeerde een glimlach te onderdrukken en wachtte een paar tellen om het dramatische effect te vergroten. Toen deed hij de deur open.

'Misschien ligt het hier. Ik heb het alleen nog niet kunnen vinden.'

Erik constateerde tevreden dat Rickard zwijgend, met halfopen mond bleef staan. Het contrast met de eerste slaapkamer was overweldigend. Het sobere minimalisme had hier plaatsgemaakt voor een stormachtige chaos. Erik schudde zijn hoofd.

'Alsof je bij Alice in Wonderland naar binnen loopt. Het enige wat meer visuele indrukken oplevert, is lsd of een caleidoscoop.'

Schilderijen, foto's, zelfgemaakte collages en posters verdrongen elkaar aan de muren en hadden zelfs het plafond in beslag genomen. Souvenirs, bijzondere memorabilia en knuffeldieren stonden op het nachtkastje en in de boekenkast die tegen de muur stond. Voor de kledingkast lagen stapels kleren, tassen, boeken, haarlak, kleeerhangers en schoenen, die als wrakstukken naast het bed op de grond verspreid lagen. Rickard zette een stap naar achteren.

‘Allemachtig. Dit wordt nog een flinke klus voor de forensische recherche.’

Ze liepen achteruit door de keuken de hal in. Rickard keek naar de voordeur, die er onbeschadigd uitzag.

‘Zat de deur op slot toen je hier kwam? Hoe ben je eigenlijk binnengekomen?’

Erik ontweek zijn blik.

‘Dat ligt eraan wat je onder “op slot” verstaat. Het is een dunne fin-de-siècledeur met een Assa-slot van begin twintigste eeuw zonder extra klavierslot. Een deur die dus nooit echt op slot zit en die open gaat als je er hard op blaast. Oké, hij stond niet op een kier, nee.’

‘Even voor de duidelijkheid: je achtte de situatie zo dringend dat je niet op een huiszoekingsbevel kon wachten en de deur open hebt geblazen? Is dat een strategie die je van Knir, Knar en Knor hebt geleerd?’

Erik glimlachte.

‘De Grote Boze Wolf, bedoel je. Nou, vooruit, misschien heb ik zachtjes tegen de deur aangeduwd. Maar nu we weten wat hier is gebeurd, hoop ik dat je dat door de vingers kunt zien.’

Rickard haalde gelaten zijn schouders op.

‘Jezus, Erik. De volgende keer overleg je eerst met mij.’

Door dit soort voorvallen was Rickard een van de weinigen in de eenheid die met Erik kon samenwerken. Veel collega’s vermeden hem liever en zouden hem als onverantwoordelijk, onberekenbaar en onbezonnen omschrijven. Rickard kon zich hier weliswaar deels in vinden, maar na acht jaar met hem te hebben samengewerkt, wist hij dat Erik onder zijn ogenschijnlijk onverantwoordelijke buitenkant over een goede intuïtie beschikte, en dat hij na afloop bijna altijd gelijk bleek te hebben. Maar hij had zonder twijfel de neiging impulsief te handelen en niet na te denken over de gevolgen, iets wat zich in hun vak behoorlijk kon wreken. Rickard wist ook dat Erik meerdere malen bij zijn teamchef Louise Sjöstedt op het matje was geroepen om uitleg te geven over opmerkelijke inbraken zonder

huiszoekingsbevel. Vaak bleek achteraf dat Erik goede redenen had voor zijn handelwijze. Drugsopslagplaatsen, mishandelde vrouwen of bordelen. Maar soms was er niets – alleen Erik, een verdachte woning met een deur die in de weg stond en later scheef in de scharnieren hing. Toch was Rickard blij met Erik – hij was stoer, besluitvaardig en niet bang. Ze vulden elkaar aan en kregen zaken gedaan.

Rickard boog zich naar het slot van de deur.

‘Als jij zo makkelijk binnen kon komen, kan iemand anders de deur ook open hebben gewrikt. Dat er geen braaksporen zijn, hoeft niet te betekenen dat Anna zelf iemand heeft binnengelaten.’

Erik knikte.

‘Ik zou er een beter gevoel over hebben als ze niet door een bekende is vermoord. Je moet er toch niet aan denken dat een familielid of ex-vriendje haar zo heeft kunnen uitdossen.’

Ze gingen terug naar de slaapkamer, waar Anna in de kussens tegen het hoofdeind aan zat. Het plastic van de blauwe schoenbeschermers ritselde over het tapijt toen Rickard naar het bed liep. Hij ontweek de kleren, die verspreid lagen op de vloer. De vrouw staarde hem aan, en hij kreeg een onbehaaglijke associatie met een wassen beeld uit Madame Tussauds. Snel wendde hij zijn blik af en concentreerde zich op de rest van de kamer. Aan de muren hing helemaal niets – geen schilderijen, affiches of foto's. Ook lagen er geen boeken of tijdschriften op het nachtkastje. En de verwachte sierkussens, knuffeldieren, prullaria en memorabilia ontbraken eveneens.

Er stond zelfs geen stoel om 's nachts je kleren op te kunnen leggen.

‘Het lijkt wel een fucking stand op een meubelbeurs,’ zei Erik, die achter hem in de deuropening stond.

‘Het contrast met de andere slaapkamer is enorm. Alsof deze kamer is gestyled voor een bezichtiging of zo. Zo onpersoonlijk, hij zou van iedereen kunnen zijn. Misschien was ze wel bezig om het

appartement te verkopen. Dat moeten we haar ouders en vrienden even vragen.’

‘Ik vroeg me eerst ook af hoeveel mensen hier woonden, vanwege die twee slaapkamers. Maar volgens Gregory woonde ze alleen. Misschien was ze van plan om de kamer aan een studiegenoot te verhuren.’

‘Of via Airbnb.’

Rickard liep de slaapkamer verder in en ging naast het bed staan. De vage lakgeur contrasteerde met de zware geur van, naar hij aannam, vanillelotion. De vrouw bleef naar de muur staren. Hij liep naar het behang en gleed er met zijn vingers overheen. Het oogde nieuw. Geen lichte plekken van schilderijen die weggehaald waren, geen gaatjes van spelden of spijkers.

‘En dan hebben we dit ding nog.’ Erik wees naar het gevaarte, dat afstak bij de verder zo sobere ruimte. Op het bed en het nachtkastje na was dit het enige meubelstuk in de kamer: een grote, zwarte chiffonnière, die als een donkere toren naar het plafond reikte. Zwartgelakt, van peren- of misschien larikshout. In het midden zat een donkere opening met een grote spiegel tegen de achterkant, die werd geflankeerd door opgestapelde sieradendoosjes. De onderste laden waren voorzien van zilverbeslag. Rickard knikte. Hij had er nog geen aandacht aan geschonken omdat hij er met zijn rug naartoe had gestaan. Maar het was echt een bakbeest. Waarschijnlijk een erfstuk van een overleden familielid.

‘Wacht even...’ Hij liep naar de kast en stak zijn hand in de donkere opening. Voorzichtig trok hij een opengeklapte laptop naar voren, waarvan het scherm rechtstreeks op de dode vrouw was gericht. Met een pen drukte hij op Enter. Er gebeurde niets. Hij drukte op de aan- en uitknop. Schudde zijn hoofd.

‘Morsdood.’

Hij pakte zijn zaklamp en klapte de laptop dicht.

Hij ontwaarde geen vingerafdrukken. Het enige wat hij aan de buitenkant van de laptop zag, was een stukje plakband.

‘Heb je de forensische recherche al gebeld?’

‘Nee, ik wilde eerst met jou overleggen. Zal ik Maria bellen?’

‘Laat maar, dat doe ik wel. En ik wacht hier wel op haar als jij met Anna’s telefoon aan de slag gaat. Ook al vinden we hem wel, het is altijd beter om een stap voor te liggen. Check haar abonnement en provider. Vraag haar gegevens op.’

‘Zal ik ook een driehoeksmeting aanvragen, voor het geval de dader hem heeft meegenomen?’

‘Wacht daar nog maar even mee, tot Maria heeft bevestigd dat hij hier niet ligt. Ik laat het je wel weten.’

Rickard keek Erik na terwijl hij Anna’s flat verliet en kon het niet laten inwendig te glimlachen. Zijn broek slobberde om zijn benen en zijn pet zat scheef op zijn hoofd. Het logo glom in het licht van het trappenhuis, dat aansprong.

Erik had gelijk dat ze Maria Söderlund moesten bellen. Iemand anders was ondenkbaar. Sinds ze zes jaar geleden bij de Forensische Opsporing was komen werken, konden Erik en hij zich niet voorstellen om met een andere forensisch rechercheur te werken. Volgens Rickard was ze niet alleen de meest competente van haar team, maar ze beschikte ook over de zeldzame eigenschap dat ze vertrouwen had in haar kunnen. Hierdoor was ze in tegenstelling tot veel van haar collega’s, met wie Rickard in de loop van de jaren had samengewerkt, zelfverzekerd genoeg om voorlopige bevindingen te delen. Het vereiste moed om de regelgeving en beroepscode naast je neer te leggen. Niet iedereen waardeerde haar manier van werken; veel beroepsgenoten vonden haar een solist, die de professionaliteit van haar vak ondermijnde.

Maria had haar vermoedens inderdaad verschillende keren moeten bijstellen, maar dat was een risico dat Rickard graag nam om een snelle start te kunnen maken bij een onderzoek, wat vaak cruciaal was als je resultaat wilde boeken. Dat hij bovendien persoonlijk geïnteresseerd in haar was, maakte de keuze voor haar nog makkelijker.

Hoofdstuk 4

Rickard stapte huiverend de deur uit terwijl hij het telefoongesprek met Maria beëindigde. Hij kon het beeld van Anna's gelakte, levenloze lichaam niet uit zijn hoofd krijgen. Erik had het goed omschreven: een installatie. Iets wat Jeff Koons in het museum voor moderne kunst zou kunnen neerzetten. Maria's stem had hem enigszins gekalmeerd, maar toch moest hij even gaan zitten om zijn gedachten te ordenen. Hij liep langzaam door de straat en haalde een paar keer diep adem om de lucht van de moordwoning uit zijn longen te krijgen.

Zijn gedachten raasden door zijn hoofd terwijl hij plaatsnam op het terras van Ramblas op de hoek van Långholmsgatan. Wat kon iemand hebben gedreven om zo'n weezinwekkende moord te plegen? Wat voor gestoord iemand zochten ze? Dit kon niet om zoiets banaals als een verbroken relatie of jaloezie gaan. Of misschien toch wel. Misschien wees het lakken van het lichaam op oppervlakkigheid. Of gedoofde liefde. Een gebrek aan gevoelens. Net als een zielloze pop. Hij schoof zijn gedachten terzijde en bestelde een kop koffie. Maria zou nu onderweg moeten zijn.

Maria en hij waren nooit officieel een stel geweest, en afgelopen jaar hadden ze elkaar amper buiten het werk om gezien. Maar in de periode vlak na Rickards scheiding hadden ze vrij intensief contact gehad en hij wist niet waarom het de laatste tijd was verwaterd. Dat zij inmiddels ook gescheiden was, speelde ongetwijfeld een rol. Nu waren ze allebei druk met het plannen van hun werk- en kinderweken. En het kleine beetje tijd dat overbleef, leek in het niets

te verdwijnen. Of misschien was er een andere reden? Was ze op hem uitgekeken? Had ze iemand anders ontmoet? Een onbehaaglijk gevoel maakte zich van hem meester, en hij realiseerde zich dat hij eigenlijk niet goed wist wat er zich op dit moment in haar leven afspeelde. Maar hij wist wel dat hij haar miste.

Hij draaide zijn gezicht naar de zon, die op de muren van de gebouwen brandde. Aan een tafeltje in het restaurant Därmedpasta aan de overkant in Högalidsgatan zat een oudere man, die zijn appreciatie van de zon duidelijk niet deelde. Hij droeg een dikke herfstjas en had zijn zwarte pet over zijn zonnebril getrokken, alsof de winter elk moment terug kon keren. Rickard schudde zijn hoofd en bestelde een alcoholvrij biertje, al had hij het gevoel dat hij wel wat sterkers kon gebruiken.

Een jonge vrouw in een zomerjurk gleeed geruisloos op een longboard voorbij, haar blonde haar wapperend achter haar aan. Het zag er vredig uit. Elfachtig. Hij voelde er niets voor om terug te gaan naar de zoetige geur van de dood vermengd met de scherpe, chemische geur van lak in de woning verderop in de straat.

Alleen al Maria's stem aan de telefoon had hem vrolijker gemaakt dan hij in lange tijd was geweest. Hij had gearzeld om haar te bellen, omdat ze geen weekenddienst had en ze al vrij lang geen contact meer met elkaar hadden gehad. Maar ze had meteen toegezegd om te komen en was blij om hem weer te zien, ook al was zijn telefoontje werkgerelateerd.

De man met de zwarte pet en de pilotenzonnebril aan de overkant van de straat nam een slok van zijn koffie en zag Rickard zijn bier inschenken. Als hij mijn belangrijkste tegenstander is, heb ik niet veel te vrezen, dacht hij bij zichzelf. Een aangeschoten zonzonaanbidder, was dat het beste wat ze te bieden hadden?

Maria zette haar fiets tegen de gevel van Ramblas aan en ze omhelsden elkaar voorzichtig, bijna onhandig. Ze had een kleurtje van

de zon, en haar haar was in een page geknipt met blonde lokken erin, die hij nog niet eerder had gezien. Er verschenen lachrimpeltjes om haar ogen toen ze glimlachte. Ze was mooi. Afgezien van haar rugzak kon je niet aan haar kleding – een laag uitgesneden T-shirt en een versleten spijkerbroek – zien dat ze op weg was naar haar werk.

‘Wat is er gebeurd met die oude, degelijke, zilverkleurige metalen koffer? Dit lijkt meer op iets waar de Navy SEALs mee rondlopen.’ Hij knikte naar de Tacgear-rugzak in camouflagedkleuren. Ze glimlachte naar hem.

‘Ik ben met de fiets. Die metalen koffer past niet in mijn fietsmandje, dus ik moest een beetje improviseren. Maar zullen we even gaan kijken?’

Rickard en Maria knikten de jonge politieagent toe, die zojuist zijn collega voor de deur van de moordwoning had afgewisseld. Hij zag er nu al vermoed uit, en hij moest nog de hele middag en avond. Maria trok beschermende kleding aan en haalde de extra flitslamp voor haar digitale camera uit een vakje van haar rugzak. Ze fotografeerde het slot van de voordeur, de kleren en de schoenen in de hal. Rickard liep achter haar aan de woning in.

‘We hebben geen bloed of sperma gevonden. Het enige wat we hebben, is de computer. Maar de batterij is leeg.’

Maria deinsde terug en bleef in de deuropening staan van de kamer waar Anna zat. Ze knipperde in het licht van de studio-lampen en zette een stap naar achteren. Hoewel Rickard de vrouw door de telefoon had beschreven, ging er een onbehaaglijk gevoel door haar heen. Zoiets had ze nog nooit gezien. De hitte van de lampen, het glanzende lichaam en de geur van zweet, lak en parfum, en de vage geur van schoonmaakmiddel. Bleekmiddel, wellicht. Ze liep met haar camera de kamer in, langs het bed en boog zich naar voren om een goede hoek te vinden.

‘Zoiets gruwelijks heb ik nog nooit gezien. Wie doet er nou zoiets?’

‘We hebben nog geen sporen gevonden. Er lijkt niet te zijn ingebroken en niets wijst erop dat er geweld is gebruikt. We zaten aan een seksspelletje te denken, dat uit de hand is gelopen. Of jaloezie.’

‘Iemand die ze kende, dus? Die tegelijkertijd volkomen gestoord is. Dat lijkt me onwaarschijnlijk.’

Maria hurkte neer. Het flitslicht viel op het gelakte lichaam. Ze draaide de flits omhoog.

‘Heb je haar sociale media al gecheckt?’

‘Nee, daar ben ik nog niet aan toegekomen. Dat ga ik nu doen, dan kun jij rustig doorwerken.’

Hij ging in de keuken zitten, met zijn mobieltje in zijn hand. Zocht naar ‘Anna Borg’ en scrolde over het scherm. Eén resultaat in Södermalm. Hij bestudeerde de profielfoto. Zij was het.

Maria schakelde over op de groothoeklens, liep achteruit naar een hoek van de kamer en hield haar camera boven haar hoofd. Toen draaide ze de lens eraf om close-ups te nemen voor de details. De slecht aangebrachte make-up. De gecraqueleerde lak, die een onregelmatig raster op de wangen van de vrouw vormde. De bloedingen in het bindvlies van haar ogen. De plek waar de laptop stond. Daarna ging ze naar de keuken.

‘Aan haar opengesperde ogen en gesprongen bloedvaten te zien, lijkt ze te zijn gewurgd. Misschien in combinatie met een slaapmiddel of een spierverslapper. Er zijn in elk geval geen sporen van verzet of worsteling te zien. Dan had ze plekken op haar lichaam moeten hebben.’

Rickard knikte vanuit de deuropening. Maria wees naar Anna’s hals.

‘Aan de manier waarop de lijkvlekken zich hebben ontwikkeld, moet ze vannacht zijn overleden.’

‘Ja, dat, en dat ze is gewurgd, hebben Erik en ik ook al vastgesteld.’

‘Heb je al iets op Facebook gevonden?’

‘Nee, maar wel op Instagram. Oneindig veel foto’s. Regelmatige updates. Niets wat eruit springt. Net zo egocentrisch als de meeste

mensen. Ze heeft een open account. Lijkt graag bekeken te willen worden. De meeste foto's zijn van haar in verschillende outfits, die er kostbaar uitzien. En foto's van make-up, sieraden en schoenen.'

'Geen foto's van rollenspellen of kostuums?'

'Nee. Ze lijkt de laatste mode te dragen. Misschien is het uitgaanskleding. Veel foto's lijken in clubs en bars te zijn gemaakt. En in chique restaurants. Er zitten heel veel foto's tussen van haar met een glas champagne of cocktail in de hand. En dure gerechten. Kreeft. Exclusieve sushi. Op haar koelkast hangen een paar soortgelijke foto's.'

'Oké. Ze leidde dus een extravagant leven. Weten we al wat voor werk ze deed?'

'Ze studeerde. Aan de universiteit. Maar ze moet een bijbaantje hebben gehad. Met een studiebeurs kun je zo'n leven niet bekostigen. Tenzij ze anderen voor haar liet betalen.'

'Mmm. Een student met een rijke vriend, die haar onderhoudt? Zou kunnen. Alleen komt dat niet zo vaak voor in ons geëmancipeerde land.'

Ze boog zich naar een van de studiolampen. Maakte een foto. Liep naar de andere lamp. Draaide hem voorzichtig. Ze waren gloeiendheet. Rickard ging achter haar staan.

'Het was geen impulsieve moord. Hij had de lak en lampen meegenomen.'

Maria schudde haar hoofd en zette de lampen uit. Hoewel het licht in de kamer brandde, leek het er bijna donker.

'Die lampen staan hier al een hele tijd. Het stof is er helemaal ingetrokken. Ze zijn zeker een week niet aangeraakt.'

'Hè?'

'Ja. Anna moet ze zelf hebben gebruikt. Misschien heeft ze zichzelf gefotografeerd in nieuwe kleding, voor een blog of zo. Of Instagram. Heb je geen foto's gevonden waarop ze in deze kamer staat?'

'Nee, maar ik heb natuurlijk nog niet al haar posts bekeken. En ze kan natuurlijk ook andere apps hebben gebruikt.'

Maria wees naar de laptop.

‘Die neem ik mee naar het lab als ik hier morgen klaar ben. Dan mogen zij checken welke sites ze allemaal heeft bezocht en wat er op de harde schijf staat.’

Ze draaide zich naar hem toe.

‘Haar telefoon. Hebben jullie die gevonden?’

‘Nee. Hij zou in haar andere slaapkamer kunnen liggen, maar we wilden niet van alles aanraken.’

Ze keek hem verbaasd aan.

‘O? Maar jullie hebben daar wel gekeken?’

Hij knikte en sloeg haar gade terwijl ze door de keuken liep en de deur van de andere slaapkamer opendeed.

‘Jemig, wat een zootje. Wat een verschil. Misschien gebruikte ze die andere kamer wel als een soort fotostudio. Als een keurig decor voor haar kostbare setjes.’

Ze begon de wirwar van prullen en posters te fotograferen. Rickard liep naar de balkondeur in de hoek van de keuken en keek naar de binnentuin twee verdiepingen lager. Langs die weg kon niemand binnengekomen zijn. Maria’s stem klonk uit de slaapkamer.

‘Haar kledingkast valt erg mee. Alles hangt netjes naast elkaar. Dure merkkleding. Jurken. Pumps. Laarzen. Veel ongedragen. Ze had een dure smaak, dat is duidelijk.’

Ze stapte de keuken weer in.

‘Haar mobieltje lag er niet.’

‘Dan heeft haar moordenaar het meegenomen. Erik is al bezig met haar gegevens, dus nu moet hij ook een driehoeksmeting aanvragen, al heeft de dader het toestel vast al ergens gedumpt.’

‘Als we het geluk hebben dat hij ermee rondloopt, kunnen ze het vrij snel uitpeilen. Ga even opzij, ik moet hier ook even wat foto’s maken.’

Hij stond op en knikte naar de gootsteen, waar twee lege theekopjes in stonden.

‘Misschien had ze gisteravond bezoek,’ opperde Rickard.

‘Ja, zoals je al zei, het was geen impulsieve moord. Het kan iemand zijn geweest die ze kent. Het zou vreselijk zijn als dat zo is.’

Hij liep naar het trappenhuis om daar op haar te wachten. Ze kwam de keuken uit.

‘Onder een van de foto’s op de koelkast hing een post-it waarop “Gebruikersnaam: AnnaB” stond. Maar geen wachtwoord.’

Ze stapte de hal in, ging op haar knieën zitten en sprayde wat siliconenolie op een voetafdruk, die afkomstig leek van de Converse-schoen die in een hoek lag. Toen drukte ze een vel papier op de olie, maakte de afdruk zichtbaar met magnetisch poeder en deed het papier in een plastic zak. Ze graaide in haar rugzak en haalde een potje en een kwastje tevoorschijn.

‘Dit heb je misschien nog nooit gezien, het is allemaal vrij nieuw spul. Magna Jet Black. Dat is magnetisch poeder, dat veel beter hecht dan het oude koolpoeder.’ Maria keek hem aan en begon met de zephyrkwast op zoek te gaan naar afdrukken op de voordeur.

‘Er hebben afdrukken op de deurkruk gezeten, waarschijnlijk van Anna. Ik denk dat de dader plastic handschoenen aan heeft gehad en ze heeft verwijderd toen hij de deur opendeed. Nog even, en dan heb ik alles.’ Een voor een stopte ze de zakjes met wattenstaafjes en het gedestilleerde water terug in haar rugzak.

‘Ik ben bijna klaar met de eerste ronde. De rest maken we morgen af. Maar ik wil nog één ding doen. Als jij de uv-lamp even vasthoudt, dan kan ik sprayen.’

Ze liepen weer naar de slaapkamer. Ze gingen op hun knieën naast het bed zitten, en terwijl Rickard met de lamp onder het bed scheen, sprayde Maria luminol op de grond om eventuele bloedsporen te vinden. Vervolgens nam ze ook het nachtkastje en hoofdeind van het bed onder handen.

‘Dit is allemaal schoon, te schoon. Ik denk dat de dader alles met bleek of zo heeft afgenomen. Ik kan zelfs geen afdrukken van Anna vinden. Maar ik neem voor de zekerheid toch wat monsters.’

Toen ze klaar was, borg hij de uv-lamp op en wachtte terwijl ze haar werkzaamheden in de slaapkamer afrondde. Ze stelde haren en vezelresten veilig met tape en etiketteerde ze. Met Mikrosil maakte ze gegoten afdrucken van de vingerafdrucken op de zwarte chiffonnière.

‘Oké, dat was het voor vandaag. Nu is het alleen nog de vraag of hij iets heeft achtergelaten. Maar morgen gaan we de boel wat grondiger doorzoeken. Ik neem een assistent mee. Kun jij dan ook komen?’

‘Dat is goed.’ Hij aarzelde. ‘Wat ga je nu doen? Moet je snel weg of zullen we een biertje gaan drinken? Ik kan wel wat ontspanning gebruiken.’

‘Ja, goed idee. Zullen we ergens in de buurt gaan zitten?’

‘Goed. Laten we naar Ramblas gaan, hier verderop in de straat, waar we afgesproken hadden. Misschien niet zo heel gezellig, maar je kunt er wel rustig zitten. Mochten we nog iets willen bespreken.’

Of gewoon met rust gelaten willen worden, dacht hij bij zichzelf. Hij haalde zijn telefoon tevoorschijn.

‘Heel even nog, dan gaan we. Ljungberg moet regelen dat Anna’s familie op de hoogte wordt gebracht van haar dood. Wie erheen gaat.’

‘Oké. Ik bel de forensisch arts, hij moet het lichaam onderzoeken.’

Ze liep de keuken in, stopte de twee theekopjes uit de gootsteen in bewijszakken en pakte haar mobieltje.

Rickard belde rechercheur Anders Ljungberg, maar kreeg de voicemail. Hetzelfde gebeurde op zijn vaste nummer: er werd niet opgenomen. Hij zuchtte, maar het verbaasde hem niet. De familieman kon op een zondag van alles aan het doen zijn: naar het voetbal, het zwemmen, de gymnastiek of een andere kinderactiviteit. Als hij niet in zijn pyjama in de tuin hobbelde of zijn vrouw had meegenomen naar een wellnessresort.

Hij aarzelde. Het overlijdensbericht en het eerste gesprek met de familie kon niet wachten; het risico bestond dat de pers hen

voor zou zijn. Dat was weleens eerder voorgekomen. En eigenlijk kon hij hier niemand anders voor vragen. Ljungberg had het zeldzame talent nabestaanden iets te bieden waaraan ze zich konden vastklampen, zodat ze verder konden met hun leven en zichzelf uit de duisternis, die over hen was neergedaald, konden trekken. Waar hij die kracht vandaan haalde, wist Rickard niet. Zelf vond hij het moeilijk om troost of zin te vinden in de vergankelijkheid van het leven en het terugkerende kwaad waarmee hij geconfronteerd werd.

Gelaten belde hij Ljungberg nog één keer op zijn mobiele telefoon, en tot zijn verbazing hoorde hij plotseling zijn hijgende stem en lachende kinderen op de achtergrond.

Maria nam Rickard op terwijl ze door Högalidsgatan liepen. Hij zag er nog steeds goed uit, vond ze, al oogde hij wat vermoeider dan de vorige keer. Ze meende een paar rimpels bij zijn ogen te zien. Van de zon wellicht. Zijn haar was nog steeds halfblond, maar hier en daar hielden zich duidelijk een paar grijze haren schuil. Hij leek niet te zijn aangekomen – wat op zijn leeftijd niet ongebruikelijk was – in tegenstelling tot de man van wie Maria onlangs was gescheiden.

Ze gingen op het verder lege terras zitten. Rickard bestelde twee flesjes Dos Equis. Ijskoud. Zwijgend namen ze een slok. Keken elkaar aan. Maria verschoof op haar stoel. Ze wist het onbehaaglijke gevoel van het appartement niet van zich af te schudden. Ze boog zich naar hem toe.

‘Wat denk jij dat het betekent dat die vrouw in een pop was veranderd? Heb je dat weleens vaker gehoord?’

Hij schudde zijn hoofd.

‘Nee. Het is afschuwelijk, maar ik weet niet wat de dader ermee wil zeggen. Seks. Porno. Objectificatie. Ik weet het echt niet.’

‘Denk je dat er een kans is dat hij weer gaat toeslaan?’

‘Dat mag niet gebeuren. We gaan hem vinden. Ik ga morgenochtend naar Louise, maar daarna kunnen we hier weer afspreken.’

We moeten iets vinden. In elk geval op haar laptop. Of in haar gespreksgeschiedenis.'

'Gaat Ljungberg met haar studiegenoten praten?'

'Nee, hij brengt haar familie op de hoogte en gaat vragen of ze een vriendje had. Erik gaat morgen naar de campus. En naar haar bureaus, als die weer terug zijn.'

Aarzelend legde hij zijn hand op die van haar toen ze terugkwam met het volgende biertje.

'Ik heb je gemist, onze ontmoetingen. Wat is daarmee gebeurd?' Rickard hoorde dat hij veel te gretig klonk. Hoewel ze elkaar al jarenlang regelmatig zagen, voelde hij zich gek genoeg niet op zijn gemak in deze situatie. Er was een nieuw soort spanning tussen hen. Er waren andere verwachtingen.

'Mmm. Ik heb het druk gehad. Alle spullen verdelen, verhuizen en het co-ouderschap regelen. Met mijn kinderen, die niet begrijpen wat er gebeurt. Ik heb een heel nieuw leven. Een paar maanden geleden zag het er nog heel anders uit.' Ze zweeg en Rickard knikte.

'Ik snap het, ik weet nog hoe het was. Maar het wordt beter.' Niet dat hij daar zelf iets van had gemerkt, maar dat hadden anderen tegen hem gezegd. Wel was het contact met zijn zoon, Elvin, beter geworden, ook al zag hij hem maar een deel van de tijd.

'Ja, dat zal wel. Al zijn onze oplossingen nog erg provisorisch. Bovendien heb ik het heel druk op mijn werk. Maar ik heb jou ook gemist. Je hebt me geholpen om op adem te komen. Dat mag je wel weer doen.' Dit zou nog moeilijk gaan worden, wist Maria. Hoe kon je je afwachtend opstellen zonder iemand af te wijzen? Het was makkelijker geweest als ze helemaal niets voor hem had gevoeld. Toch moest ze eerlijk zijn tegen zichzelf. Ze was niet op zoek naar een nieuwe relatie, niet zo snel na haar scheiding. En ze wist niet zeker of Rickard wel de juiste was, mocht ze besluiten om voor hem te kiezen. Ze voelde zich prettig bij hem, maar ze wist dat hij ook andere kanten had. Extreem eigenwijs. Dominant.

Hiervoor was alles anders. Toen konden ze met hun ontmoetingen

ontsnappen aan de situatie waarin ze zaten. Maar nu hing er iets onuitgesproken in de lucht. Ze was zesendertig en moest geen overhaaste dingen doen. Ze wilde alleen zijn en na kunnen denken. De vrijheid die ze nu had, zou ze niet zomaar opgeven.

Ze verlieten het terras en liepen zwiingend naast elkaar. De avondlucht was fris, de hemel staalblauw. Het uitzicht vanaf Monteliusvägen, die over de rotsen van Söder Mälarstrand liep, was zoals altijd magnifiek. Straatlantaarns en neonlicht glinsterden in het water. Ze hoorden het gerinkel van flessen en mensen die aan het feesten waren op het dek van hun woonboot aan de kade onder hen. De volgende ochtend zou een eenzame longboarder op de rotsen boven hen gaan zitten en naar hetzelfde uitzicht kijken, iemand met wie Rickard verrassend veel te maken zou hebben. Maar op dit moment waren ze met zijn tweeën. Ze liepen door. Rickard sloeg zijn arm om Maria's schouder. Ze hoorden het zachte getik van de versnelling van haar fiets. Tik, tik, tik, tik. De tijd verstreek.